

ЛАВРЕНКО Дар'я Олександрівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПРАВА ЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

Перебуваючи на шляху розвитку та зміцнення демократичної, правової держави, Україна, після набуття незалежності, створюючи основоположний документ враховувала інтереси та правове становище своїх громадян. В наш час держави набувають стрімкого розвитку та удосконалюють свої правові системи, які в першу чергу будуть захищати та наділювати правами людину, як громадянина та як особистість. Тому питання такого регулювання постає не тільки на національному, а і на міжнародному рівні. Але конституційні права не завжди співвідносяться з правами які передбачають міжнародні договори, в цьому і полягає особливість дослідження та порівняння даних норм.

В Україні, так як в більшості демократичних держав, діє принцип міжнародного права, який полягає в перевазі міжнародного законодавства над національним. Згідно з статтею 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй [1]. На нашу думку положення цієї статті, в деякому розумінні, суперечать нормам статті 9, яка говорить про те, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України [1]. Дане положення пояснює можливість змінення норм Конституції, задля укладення міжнародних договорів, тобто говорити в такому випадку про верховенство Конституції є не досить доречним, так як в державі можуть діяти і норми міжнародного права, які, як говорилося раніше, мають перевагу над національним.

Основний документ держави містить перелік основних конституційних прав людини, ці права мають досить різну кваліфікацію починаючи від сфери суспільних відносин, закінчуючи можливістю обмеження. Більшу увагу ми хочемо приділити саме «природнім» правам, які за своєю правовою суттю належать до прав, які має кожна людина з народження, наприклад, право на життя, свободу думки. Тобто, це ті права, які у людини не можна відчужувати.

Дане питання регулюється на міжнародному рівні, тому доречно порівняти саме права Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод з конституційними правами. В першу чергу потрібно зазначити про те, що Україна ратифікувала даний міжнародний документ, підтверджуючи цим

погодження з його нормами. Ця Конвенція базується на нормах Загальної декларації прав людини і полягає в забезпеченні та додержанні державами прав та основоположних свобод людини.

В цілому, можна сказати що права які захищає та гарантує Конвенція співпадають з конституційними правами, відрізняючись лише трактуваннями норм статей. Але суттєвою відмінністю від Конституції є наявність розділу про Європейський суд з прав людини, яка говорить не тільки про можливий судовий захист, а й містить конкретні положення та реальне використання такої можливості. Також слід звернути увагу на трактування ч. 2 с. 2 Конвенції Позбавлення життя не розглядається як таке, що вчинене на порушення цієї статті, якщо воно є наслідком виключно необхідного застосування сили: а) для захисту будь-якої особи від незаконного насильства; б) для здійснення законного арешту або для запобігання втечі особи, яку законно тримають під вартою; в) при вчиненні правомірних дій для придушення заворушення або повстання [2]. Якщо порівняти цю норму з нормою статті 27 Конституції яка містить те, що Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави – захищати життя людини [1]. Тобто, Конвенція містить випадки в яких позбавляння життя людини не є її порушенням, а Конституція України – гарантує непорушність цього права всім громадянам, не залежно від їх дій.

Отже, права людини є головним у розбудові демократичної держави і вони повинні гарантуватися кожному громадянину, не залежно від національності, тому і постає питання саме міжнародного регулювання захисту цих прав, яке на даному етапі є досить розвинене і гарантується не одним міжнародним документом та національним законодавством. Таким чином, за останні 60 років Європейський Союз пройшов тривалий шлях становлення своєї власної системи захисту прав людини: від повного відхилення ідеї, що захист прав людини може користуватися перевагою перед положеннями права ЄС, до розробки власного каталогу прав людини, яким стала Хартія основних прав. Крім того, набуття чинності Лісабонським договором запровадило правові підстави для приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини. Все це ставить перед Україною питання про необхідність удосконалення власної системи захисту прав людини, оскільки відповідно до критеріїв вступу до ЄС лише держава із відповідним рівнем дотримання прав та основних свобод людини може стати повноправним членом Євросоюзу.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 р.. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: офіційний переклад. ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997 р. Ст. 59.